

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/16/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8517201323
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8517201323.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Viery Kandrikovej v spore žalobkyne: neb. P. W., r. C., nar. XX.XX.XXXX-zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom M. XXXX/XX, XXX XX K. - B. O., proti žalovanému: Z. W., nar. XX.XX.U. bytom M. Q. XXX, XXX XX M. Q., o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, o odvolaní do úvahy prichádzajúcich dedičov, a to: P. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom B. XX, K., Z. W., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom H. XX, K., Y. H., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XX, R., Q. W., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom H. X., J. W., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom W. XX, K., C. K., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom M. XX, K., právne zastúpení: Advokátska kancelária Juristi, s.r.o., so sídlom Popradská 66, Košice, IČO: 51 941 244, proti uzneseniu Okresného súdu Stará Ľubovňa č. k. 6C/54/2017-92 zo dňa 02.01.2020, takto

rozhodol:

Zrušuje sa uznesenie vo výroku II. a III. a vec sa vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol, cit.: „I. Súd zamietá sťažnosť žalobkyne proti uzneseniu Okresného súdu Stará Ľubovňa č. k. 6C/54/2017-78 zo dňa 22.5.2019.
- II. Súd konanie zastavuje.
- III. Žalovanému náhradu trov konania nepriznáva.“

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia, že nehnuteľnosti - pozemky nachádzajúce sa v k.ú. M. Q. zapísané na LV č. XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX zapísané na meno žalovaného v príslušnom spoluvlastníckom podiele, patria do dedičstva po neb. D. C., r. K., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom M. Q. a zároveň žiadala priznať náhradu trov konania.

1.2. Pokiaľ sa týka výroku o zastavení konania uviedol, že z hľadiska posúdenia povahy sporu sa bezpochyby jedná o vec, v ktorej by prichádzalo do úvahy, aby súd pokračoval v konaní s dedičmi poručiťky, resp. s tými, na ktorých s poukazom na výsledky dedičského konania došlo k prevzatiu práva alebo povinnosti poručiťka. V danom prípade žalobkyňa zomrela dňa XX.XX.XXXX, čím došlo k strate jej procesnej subjektivity a zároveň vznikla prekážka konania, ktorá vyžadovala posúdiť, či právo, o ktorom sa rozhoduje, prešlo na právnych nástupcov žalobkyne (dedičov). V danom prípade bolo dedičské konanie po poručiťke - žalobkyni zastavené z dôvodu, že poručiťka majetok nezanechala. Prípadní dedičia tak nevstúpili do žiadnych práv poručiťky, nakoľko táto bola nemajetná, za ktorých okolností preto nie je možné v konaní ďalej pokračovať s právnymi nástupcami žalobkyne a konanie, ktoré doposiaľ nebolo právoplatne ukončené, je potrebné zastaviť. Vzhľadom na vyššie popísaný skutkový stav a právne posúdenie veci, súd rozhodol o zastavení konania tak ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

1.3. O trovách konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku.

2. Proti tomuto uzneseniu podali odvolanie odvolatelia, v ktorom uviedli, že predmet konania, ako aj predložené dôkazy v konaní zostávajú nezmenené, menia sa len subjekty konania na strane žalobkyne (jej právnych nástupcov). V prípade, ak by došlo k zastaveniu konania, došlo by k situácii, že žalobcovia by boli za účelom dosiahnutia ochrany svojho vlastníckeho práva v zmysle článku 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nútení na podanie novej žaloby, avšak s totožným predmetom a obsahom (doplneným výlučne o okolnosti týkajúce sa úmrtia ich mamy - pôvodnej žalobkyne). V zmysle podanej žaloby mala žalobkyňa naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam. Poukázali na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16.12.2008, sp. zn.: 1Cdo/26/2007 a boli toho názoru, že majú naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam. Mali za to, že skutočnosť, že poručiiteľka nezanechala majetok nemôže znamenať zánik možnosti ostatných dedičov uplatňovať ďalšie práva vyplývajúce z dedičstva (napríklad v konaní o novoobjavenom majetku alebo určovacej žalobe). Poukázali aj na zásadu hospodárnosti konania a sú toho názoru, že súdom napadnutý postup je v zmysle vyššie uvedeného v rozpore s touto zásadou.

Navrhli zmeniť napadnuté uznesenie v časti výroku, ktorým súd prvej inštancie konanie zastavil tak, že súd v konaní pokračuje s vyššie uvedenými do úvahy prichádzajúcimi dedičmi, ako právny nástupcami žalobkyne v pozícii žalobcov, alternatívne, v prípade, že sú splnené podmienky na zrušenie napadnutého uznesenia, navrhujú, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len odvolací súd) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“), vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal napadnuté uznesenie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie odvolateľov je dôvodné.

4. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobkyňa (ktorá v priebehu konania zomrela) sa podanou žalobou domáhala určenia, že nehnuteľnosti zapísané na meno žalovaného v príslušnom spoluvlastníckom podiele, patria do dedičstva po jej matke.

5. Odvolací súd uvádza, že určenie plného okruhu účastníkov - potenciálnych dedičov, je potrebné najmä preto, aby sa predišlo prípadným ďalším žalobám na ten istý predmet, ak by osobitnú žalobu podávali dovtedy neoznačení účastníci súdneho konania, pre ktorých by rozhodnutie súdu nebolo záväzné, keďže neboli účastníkmi predchádzajúceho konania.

6. V sporoch s inými osobami týkajúcich sa veci alebo majetkových práv patriacich do dedičstva sa uvedený vzťah dedičov k poručiiteľovmu majetku prejavuje tým, že majú postavenie tzv. nútených spoločníkov (§ 78 CSP), lebo ide o také spoločné právo a povinnosti, že sa rozhodnutie v spore musí vzťahovať na všetkých dedičov.

7. To platí nielen v prípade, že sa vykoná vyporiadavanie celého poručiiteľovho majetku, obdobne to platí aj vtedy, ak sa vyporiadanie dedičstva vykonáva dodatočne, pretože pôvodné konanie o dedičstve bolo zastavené z dôvodu, že poručiiteľ nezanechal majetok, alebo že zanechal majetok len nepatrnej hodnoty. Uvedené platí tiež vtedy, ak sa po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo pôvodné konanie o dedičstve skončené, objaví nejaký nový v pôvodnom dedičskom konaní neznámy poručiiteľov majetok.

8. Odvolací súd zároveň poukazuje na ustálenú rozhodovaciu prax v riešení otázky okruhu sporových strán v spore o určenie, že poručiiteľ bol ku dňu smrti vlastníkom veci, od ktorých ustálených právnych záverov nebol dôvod sa v tejto veci odchyliť.

9. Najvyšší súd SR už vo svojich judikátoch R 49/82 a R 65/2003 a rozhodnutiach sp. zn. 3Cdo/178/2006, 3Cdo/222/2010, 3Cdo197/2010, 4 Cdo 120/2009, 2 Cdo 45/2008, 8Cdo/28/2009, 1Cdo/183/2009, ktoré predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax najvyššej súdnej autority ustálil, že v spore o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiiteľovi, resp. že poručiiteľ bol ku dňu svojej smrti vlastníkom veci, musia byť účastníkmi konania (stranami sporu) všetci dedičia poručiiteľa.

10. Z uvedených rozhodnutí vyplýva záver, že nie je podstatné, či spor bol alebo nebol vyvolaný samotným dedičským konaním, ale podstatné bolo, že až do vyporiadania dedičstva ohľadom veci, je potrebné všetkých dedičov považovať za vlastníkov tejto veci, a teda títo musia mať v konaní postavenie nerozlučných spoločníkov (v súčasnosti nútené spoločenstvo podľa § 78 CSP).

11. Ak sa totiž dedičia voči tretej osobe domáhajú určenia, že vec patrí do dedičstva (resp. že poručiteľ bol ku dňu smrti vlastníkom veci), nedomáhajú sa svojho práva „z dedičstva“, ale „k dedičstvu“, t.j. riešenia otázky okruhu dedičstva. Keďže až do rozhodnutia o dedičstve treba za vlastníkov veci považovať všetkých do úvahy pripadajúcich dedičov, musia všetci dedičia v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva, vystupovať v postavení nútených procesných spoločníkov.

12. Rovnaké závery vyplývajú i z rozhodnutia NS SR zo dňa 16.05.2019 sp zn. 8Cdo/94/2018, v ktorom NS SR konštatoval, že v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi (resp. v danom prípade, o určenie, že poručiteľ bol ku dňu smrti vlastníkom veci), možno považovať za ustálený záver, že až do vyporiadania dedičstva ohľadom tejto veci sú všetci dedičia považovaní za jej vlastníkov, pričom v danom určovacom spore títo majú postavenie tzv. nútených procesných spoločníkov (§ 78 ods. 1 CSP). Konania o takejto žalobe sa tak musia zúčastniť (ako žalobcovia, alebo ako žalovaní) všetci dedičia, inak je daný nedostatok vecnej legitímácie.

12.1. Toto rozhodnutie NS SR bolo v dôsledku ústavnej sťažnosti podrobené ústavnému prieskumu ÚS SR, ktorý vo svojom uznesení zo dňa 05.11.2019 sp. zn. III ÚS 93/2019 konštatoval, že právny názor najvyššieho súdu je v plnom súlade s ustálenou rozhodovacou praxou všeobecných súdov, a teda v spore o určenie predmetu dedičstva sú dedičia v čase smrti poručiteľa oprávnení voči ostatným osobám spoločne a nerozdielne, majú teda postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov.

12.2. Odňatím možnosti konať pred súdom sa podľa stabilnej súdnej praxe (pozri napríklad rozsudok najvyššieho súdu z 27. septembra 2001 sp. zn. 5 Cdo 102/01) rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj jeho rozhodnutím (II. ÚS 102/04). Ide aj o prípady zastavenia konania v dôsledku nedostatku právomoci všeobecného súdu bez postúpenia veci príslušnému orgánu, čím dochádza zároveň k odmietnutiu spravodlivosti (denegatio iustitiae).

Práve takýmto postupom okresného súdu došlo k popretiu práva dedičov na fair trial proces čoho dôsledkom došlo k odňatiu práva na prejednanie veci súdnym tribunálom.

12.3. Zmyslom a účelom súdneho konania je spravodlivá úprava pomerov medzi stranami a nastolenie právnej istoty a nie odmietnutie sa zaoberať uplatneným právom (minimálne prejednanie veci) v rozsahu, ktoré smrťou poručiteľky nepochybne na dedičov prešlo. To, že súdny komisár neprejednával uplatnené právo bez ďalšieho neznamená jeho neexistenciu.

Niet rozumného dôvodu nepokračovať v konaní a vecne prejednať žalobu už s novými stranami sporu.

13. Za takejto situácie odvolací súd postupom podľa § 389 ods. 1 písm. b) zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP).

14. Prvoinštančný súd, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

15. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 Zákona č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Strany, ktorým sa ukladá povinnosť, môžu podať žalobu vo veci samej. Konanie vo veci samej sa môže týkať aj nárokov na navrátenie do pôvodného stavu alebo nárokov na náhradu škody alebo inej ujmy spôsobenej výkonom neodkladného opatrenia. Súd aj bez návrhu uznesenie o neodkladnom opatrení zruší rozhodnutím, ktorým žalobe vo veci samej vyhovel.